

แนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่าย
ทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์

The Guidelines for Driving the Integration of Family
Development Work by Social Network in Nakhon Sawan
Province

หทัยชนก วงษ์วิกิจการ¹ และ คุณากร กรสิงห์²

Hathaichanok Wongwikitkan¹ and Kunakorn Kornsing²

วันที่ส่งบทความ: 21 กรกฎาคม 2568, วันที่แก้ไขบทความ: 8 สิงหาคม 2568,

วันที่ตอบรับบทความ: 9 สิงหาคม 2568

Abstract

The objectives of this research were to: (1) study the level of implementation of integrated family development efforts, (2) study the factors affecting the level of implementation of integrated family development, (3) study the problems in the implementation of integrated family development, and (4) propose guidelines for the implementation of integrated family development efforts by social networks in Nakhon Sawan Province. This study employed a mixed-methods research approach. The sample consisted of 244 personnel working in agencies responsible for implementing integrated family development. The key informants included six administrators or individuals working at the provincial, local, and public organization levels from both the government and private sectors. The research instruments were questionnaires and semi-structured interviews. Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. Qualitative data were analyzed using content analysis and triangulation. The research findings were as follows: (1) The level of implementation of integrated family development efforts by social networks was at

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Master of Political Science Student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan
Rajabhat University Corresponding author; E-mail address: hathaichanok00742@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Assistant Professor of Department of Political Science, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Sawan Rajabhat University
Corresponding author; E-mail address: hathaichanok00742@gmail.com

a high level (\bar{X} = 3.83), (2) The factors that affected the level of implementation were inter-agency communication, access to and sharing of information, personnel competency , and supporting resources . These factors could jointly predict 36.4% of the variation, (3) the main problems included poor communication among agencies, lack of staff and participation, complicated work processes, and limited budget. (4) suggested solutions included improving communication, developing a central database, personnel development, overcoming limitations in time and human resources and improving budget management efficiency

Keyword: INTEGRATION FAMILY DEVELOPMENT SOCIAL NETWORKS

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัว (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัว (3) ปัญหาในการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัว และ (4) เสนอแนวทางในการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 244 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวม 6 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการตรวจสอบแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.83) (2) ปัจจัยที่ส่งผล ได้แก่ การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน การเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูล ความสามารถของบุคลากร ความเข้มแข็งของผู้นำในเครือข่าย และทรัพยากรสนับสนุน ซึ่งสามารถรวมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 36.4 (3) ปัญหา ได้แก่ ขาดการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน ขาดแคลนบุคลากรและการมีส่วนร่วม ภาระงานซับซ้อน และขาดงบประมาณ และ (4) แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง การเพิ่มศักยภาพของบุคลากร การลดข้อจำกัดด้านเวลาและกำลังคน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ

คำสำคัญ: การบูรณาการ การพัฒนาครอบครัว เครือข่ายทางสังคม

บทนำ

ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคมไทยที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงวัยสูงอายุ ความมั่นคงของครอบครัวส่งผลโดยตรงต่อการปลูกฝังคุณลักษณะ

ของพลเมืองที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม สุขภาวะ การศึกษา และการอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างสงบสุข อย่างไรก็ตาม สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายหลากหลาย เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัย ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน ความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงบทบาทที่เปลี่ยนไปของสมาชิกในครอบครัว เพื่อรับมือกับความท้าทายดังกล่าว รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) โดยเฉพะในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายเน้นการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาถิ่น มินิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง โดยให้ความสำคัญกับครอบครัวในฐานะกลไกพื้นฐานของการปลูกฝังและพัฒนาศักยภาพของประชากรอย่างยั่งยืน (Phongrod, Y. ., Puengthago, W., Wuttiphatyana, K. ., & Bodeerat, C., 2020) ในขณะเดียวกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ได้ระบุแนวทางในการพัฒนาในหมุดหมายที่ 9 ว่าด้วยการ “ส่งเสริมครอบครัวไทยให้มีความมั่นคงและเข้มแข็ง” โดยเน้นการสร้างระบบสวัสดิการและการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมกับทุกช่วงวัย ยึดหลัก “การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่มีประชากรจำนวนหนึ่งติดอยู่ในกับดักความยากจนเป็นเวลานานขาดโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและส่งต่อความยากจนไปสู่ลูกหลาน ซึ่งพบว่า ใน พ.ศ. 2565 มีจำนวนมากถึง 597,248 ครอบครัว หรือประมาณร้อยละ 15 ของครัวเรือนที่มีเด็กและเยาวชนเป็นสมาชิก ดังนั้น ความยากจนข้ามรุ่นส่งผลให้เกิดการขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและทักษะความรู้ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ นอกจากนี้การแก้ไขปัญหาความยากจนข้ามรุ่นประเทศไทยยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในแต่ละช่วงวัย ในการนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะหน่วยงานหลัก มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์และประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัวในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) การให้ความช่วยเหลือครอบครัวเปราะบาง การพัฒนาศักยภาพพ่อแม่ผู้ปกครอง ตลอดจนการสร้างระบบฐานข้อมูลครอบครัวและกลุ่มเป้าหมายที่ทันสมัย โดยเฉพาะภายใต้แนวทาง “การบริหารราชการแบบบูรณาการ” กระทรวงฯ ได้เน้นการบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับ เช่น หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน เพื่อร่วมกันวางระบบและกลไกสนับสนุนครอบครัวอย่างรอบด้านและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่การสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวไทยจึงไม่เพียงเป็นภารกิจด้านสังคมเท่านั้น หากแต่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความมั่นคงของประเทศในภาพรวม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

ในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Office of the National Economic and Social Development Council, 2023)

ในระดับพื้นที่ จังหวัดนครสวรรค์ กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Super Aged Society) จากสถิติพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 จังหวัดมีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 240,007 คน คิดเป็นร้อยละ 25.81 ของประชากรทั้งหมด และมีดัชนีการสูงวัยเท่ากับ 171.99 ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 14 ของประเทศและอันดับที่ 9 ของภาคเหนือ แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับตัวของระบบสวัสดิการและการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ หากจะพิจารณาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า จากจำนวนผู้สูงอายุ 232,784 คน ในปี พ.ศ. 2565 มีผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังเพียงคนเดียวจำนวน 30,033 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 ผู้สูงอายุที่ต้องดูแลตนเองจำนวน 15,681 คน คิดเป็นร้อยละ 6.73 นอกจากนี้ พบว่า มีผู้สูงอายุส่วนหนึ่งที่ไม่มียาชีพจำนวน 27,385 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ในระบบประกันสังคม มาตรา 33 39 หรือ มาตรา 40 มีเพียง 387 คน (Nakhon Sawan Provincial Statistical Office, 2023). จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด นอกจากนี้ จังหวัดนครสวรรค์ยังประสบกับปัญหาสังคมที่หลากหลาย เช่น ปัญหาความยากจน ในปี พ.ศ. 2564 จังหวัดมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 197,992 บาท เพิ่มขึ้นจากในปี พ.ศ. 2563 เป็นจำนวน 23,929 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13.75 แบ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมสูงสุด คือ หนี้สิน เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน จำนวน 73,888.26 บาท สอดคล้องกับในปีที่ผ่านมา รองลงมา คือ หนี้สิน เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน จำนวน 63,654.23 บาท และ เพื่อใช้ทำการเกษตรจำนวน 50,560.08 บาท ตามลำดับ ปัญหาบริการสุขภาพที่ไม่ทั่วถึงและไม่สามารถเข้าถึงได้ การบริการภาครัฐได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ 3,528 ครัวเรือน โดยหน่วยงานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ให้ความช่วยเหลือโดยการประสานกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) จัดทำแบบสอบถามเท็จจริง เสนอคณะกรรมการพิจารณาเงินสงเคราะห์พัฒนาสังคม. และแนะนำสิทธิสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการและเด็ก และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และผู้นำชุมชนสอบถามเท็จจริง ติดต่อ ประสาน นำพา เข้าถึงบริการรัฐ และพร้อมทั้งแนะนำสิทธิสวัสดิการให้กลุ่มเปราะบาง และความรุนแรงในครอบครัว ปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรง ในปี พ.ศ. 2565 ความรุนแรงสูงสุด คือ สิ่งกระตุ้น (สูงสุด คือ สุรา) คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อม (สูงสุด คือ ความใกล้ชิด/โอกาสเอื้ออำนวย) ร้อยละ 29.49 และปัจจัยสัมพันธภาพในครอบครัว (สูงสุด คือ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว) ร้อยละ 26.92 ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยสามอันดับแรกนี้สอดคล้องกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในปีที่ผ่านมา ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ ในบริบทดังกล่าว เครือข่ายทางสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นกลไกกลางเชิงรุก โดยทำหน้าที่ส่งเสริมความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และบรรเทาความทุกข์ทางสังคม เพื่อเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งของชุมชนในระดับครัวเรือนและพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Heaney, C. A., & Israel, B. A. 2008) ที่มองว่าเครือข่ายทางสังคมมีศักยภาพในการเปลี่ยนพฤติกรรมและค่านิยมของครอบครัวไปในทางสร้างสรรค์ ป้องกันอิทธิพลเชิงลบ รวมถึงส่งเสริมกิจกรรมร่วมกันของชุมชน อันจะนำไปสู่กระบวนการฟื้นฟู พัฒนา และแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของครอบครัว อย่างยั่งยืน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น การศึกษาแนวทางการบูรณาการการทำงานของเครือข่ายทางสังคมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในบริบทของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่มุ่งเน้นการบูรณาการทรัพยากรและภาคีเครือข่ายให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชนท้องถิ่นเข้าด้วยกันในลักษณะเครือข่าย (Network Governance) จะช่วยลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ สร้างความเป็นเอกภาพของทิศทางการดำเนินงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่ขาดโอกาส ซึ่งต้องการความช่วยเหลือในหลากหลายมิติ และต่อเนื่อง ในอีกทางหนึ่งการบูรณาการยังเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัว อันเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังสะท้อนถึงบทบาทของรัฐในการกำหนดนโยบายสาธารณะเชิงรุก โดยอาศัยการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนในเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาอย่างทั่วถึงและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาปัญหาการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์
4. เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษา แนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1.1 ศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

1.1.1 ผู้ปฏิบัติงานและตัวแทนในหน่วยงานระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต 6 (จังหวัดนครสวรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 และ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ นิคมสร้างตนเองตากฟ้า สำนักงานบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครสวรรค์ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครสวรรค์ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนครสวรรค์

1.1.2 ผู้ปฏิบัติงานและตัวแทนในหน่วยงานระดับส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ เทศบาลนครนครสวรรค์ เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.3 ผู้ปฏิบัติงานและตัวแทนในองค์กรสาธารณะประโยชน์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ชมรมผู้สูงอายุภายในจังหวัดนครสวรรค์

รวมจำนวน 624 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรทราโรว์ ยามาเน่ ได้จำนวน 244 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ดังสมการที่ 1

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ ขนาดของประชากร (624 คน)
 e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

เมื่อ แทนค่าจะได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{624}{1 + 624(0.05^2)}$$
$$= 244 \text{ คน}$$

1.2 การศึกษาปัญหาและแนวในการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคม จังหวัดนครสวรรค์ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเฉพาะเจาะจง จากกลุ่มผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานด้านครอบครัวภายในเครือข่ายการทำงานด้านครอบครัว ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-information) ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 6 คน ครอบคลุม 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานระดับจังหวัด จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานระดับท้องถิ่น จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรสาธารณะประโยชน์ จำนวน 2 คน

เครื่องมือในการวิจัย

จากการศึกษา แนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา หน่วยงานที่สังกัดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้แบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยค่าคะแนนเท่ากับ 5 หมายถึง ปัจจัยส่งผลมากที่สุด และค่าคะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

- 1) การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน
- 2) การเข้าถึงข้อมูล และการแบ่งปันข้อมูล
- 3) ความสามารถของบุคลากร
- 4) ความเข้มแข็งของผู้นำในเครือข่าย
- 5) ทรัพยากรสนับสนุน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยค่าคะแนนเท่ากับ 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด และค่าคะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด ประกอบด้วย

- 1) การบูรณาการวางแผน
- 2) การบูรณาการถ่ายทอดภารกิจ
- 3) การบูรณาการระบบข้อมูล
- 4) การบูรณาการการกำกับดูแล และติดตามประเมินผล

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-information) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นคำถามลักษณะปลายเปิดกึ่งโครงสร้าง

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ดำเนินการร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การศึกษา และประเด็นที่ได้ตั้งไว้

3. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน จากนั้นรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ที่มีเกณฑ์ในการ พิจารณาให้คะแนน ดังนี้

ให้ 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามสามารถวัดตัวแปรที่ศึกษาได้

0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสามารถวัดตัวแปรที่ศึกษาได้

-1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สามารถวัดตัวแปรที่ศึกษาได้

จากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องฯ โดยใช้สูตรของโรวินเนล ลี และแฮมเบิลตัน มีสูตรการคำนวณ (Rovinelli, & Hambleton, 1977) ดังสมการที่ 2

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การแปลความหมาย

เมื่อ IOC มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกแบบสอบถามข้อดังกล่าวไว้ใช้ได้

IOC มีค่าต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง
แบบสอบถามดังกล่าว ซึ่งพบว่าทุกประเด็นคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

4. การนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) โดยทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน ทั้งใน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และองค์กรสาธารณะประโยชน์ จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ มาทดสอบ ซึ่งพบว่าค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ภาพรวมของทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาสร้างแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับการขับเคลื่อนบูรณาการงานพัฒนาครอบครัว ของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1.1 การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) เพื่อแปลความหมายปัจจัยดังสมการที่ 3

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ x คือ ค่าคะแนนของปัจจัย

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์ในการวัดปัจจัย

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผล/มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผล/มีระดับความเห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผล/มีระดับความเห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผล/มีระดับความเห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผล/มีระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

1.2 การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวิเคราะห์ค่าความแตกต่างโดยเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละตัวแปรจากค่ากึ่งกลางของข้อมูล ดังสมการที่ 4

$$S. D. = \sqrt{\frac{\sum (X-X)^2}{N-1}}$$

1.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการขับเคลื่อนบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ด้วยค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ดังสมการที่ 5

$$r = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

X คือ ค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการขับเคลื่อนบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคม

Y คือ ค่าเฉลี่ยระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดนครสวรรค์

1.4 การสร้างแบบจำลองสำหรับพยากรณ์ระดับการขับเคลื่อนบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยนำตัวแปรต้น (อิสระ) ตั้งแต่สองตัวขึ้นไปมาใช้ในการพยากรณ์ ดังสมการที่ 6

$$Y = b_0 + b_1(X_1) + b_2(X_2) + \dots + b_n(X_n)$$

เมื่อ Y คือ ค่าเฉลี่ยระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดนครสวรรค์

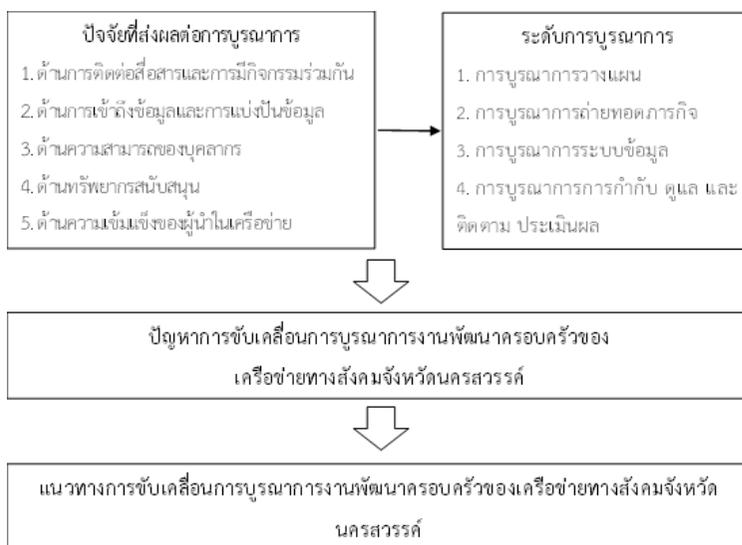
X คือ ค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการขับเคลื่อนบูรณาการงานพัฒนา
ครอบครัวของเครือข่ายทางสังคม

$b_0 \dots b_n$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

2. ศึกษาปัญหา และแนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของ
เครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ โดยการนำมาตรวจสอบความถูกต้อง และสังเคราะห์ข้อมูล
สรุปปัญหา และแนวทางการขับเคลื่อนวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และใช้หลักการตรวจสอบข้อมูลแบบ
หลักสามเส้า โดยการให้บุคคลต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ผู้วิจัย ทำการทบทวนข้อมูล (Review Triangulation)

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

ผลการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
เป็นเพศหญิง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 เป็นเพศชาย จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ
40.2 และเพศทางเลือก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 เป็นกลุ่มผู้มีส่วนร่วมจากองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 องค์กรสาธารณะประโยชน์ จำนวน 44 คน
คิดเป็นร้อยละ 18.0 หน่วยงานในส่วนภูมิภาค จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และหน่วยงาน
ในส่วนกลาง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

1. การศึกษาระดับการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัด
นครสวรรค์ ระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัด
นครสวรรค์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมในทุกมิติเท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.92 จัดอยู่ในระดับมาก คือ การบูรณาการวางแผน รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 จัดอยู่ในระดับมาก คือ การบูรณาการการกำกับ ดูแล และติดตาม ประเมินผล และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.70 จัดอยู่ในระดับมาก คือ การบูรณาการระบบข้อมูล

ตารางที่ 1

ระดับการขับเคลื่อนบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดนครสวรรค์

ระดับการขับเคลื่อนบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	
			การแปลความหมาย	อันดับที่
การบูรณาการวางแผน	3.92	.735	มาก	1
การบูรณาการการกำกับ ดูแล และติดตาม ประเมินผล	3.83	.750	มาก	2
การบูรณาการถ่ายทอดภารกิจ	3.74	.761	มาก	3
การบูรณาการระบบข้อมูล	3.70	.736	มาก	4
เฉลี่ย	3.80	.745	มาก	

2. การศึกษาระดับความคิดปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 รองลงมา คือ การเข้าถึงข้อมูลและการแบ่งปันข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และปัจจัยที่มีผลน้อยที่สุดคือ ด้านความสามารถของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ซึ่งทุกปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จจัดอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	
			การแปลความหมาย	อันดับที่
ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน	4.01	.761	มาก	1
ด้านการเข้าถึงข้อมูล และการแบ่งปันข้อมูล	3.96	.757	มาก	2
ด้านความเข้มแข็งของผู้นำในเครือข่าย	3.91	.758	มาก	3
ด้านทรัพยากรสนับสนุน	3.89	.750	มาก	4
ด้านความสามารถของบุคลากร	3.87	.717	มาก	5
เฉลี่ย	3.83	.749	มาก	

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล (Correlation Analysis) โดยการศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) โดยทำการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 5 ตัวที่ได้จากการสังเคราะห์ พบว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ตัวแปรอิสระในภาพรวมของทุกด้านมีความสัมพันธ์กับระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมแบบแปรผัน (ทางบวก) ในระดับปานกลาง ตั้งแต่ 0.441 ถึง 0.517 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยสามารถเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน (X1) มีค่าสหสัมพันธ์ (r) สูงสุดเท่ากับ 0.517 รองลงมาคือ ปัจจัยความสามารถของบุคลากร (X3) มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.513 ลำดับถัดมา คือ ปัจจัยการเข้าถึงข้อมูลและการแบ่งปัน (X2) ปัจจัยทรัพยากรสนับสนุน (X5) และปัจจัยความเข้มแข็งของผู้นำในเครือข่าย (X4) มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.504, 0.464 และ 0.441 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 3 จากนั้นจึงนำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อเป็นตัวแทนสำหรับพยากรณ์ระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 3

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
Y	1					
X ₁	.517**	1				
X ₂	.504**	.579**	1			
X ₃	.513**	.579**	.709**	1		
X ₄	.441**	.659**	.605**	.677**	1	
X ₅	.464**	.619**	.523**	.496**	.751**	1

หมายเหตุ **มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4

แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อกับระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
	(ค่าคงที่)	1.610	.191				8.422
การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน (X ₁)	.164	.055	.218	2.979	.003	.499	2.002

ความสามารถของบุคลากร (X ₃)	.160	.060	.204	2.652	.009	.451	2.215
ทรัพยากรสนับสนุน (X ₅)	.117	.055	.146	2.134	.034	.572	1.750
การเข้าถึงข้อมูล และการแบ่งปัน (X ₂)	.121	.060	.157	2.025	.044	.442	2.264

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ตัวแบบจำลอง เพื่อพยากรณ์ระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ด้วยวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ โดยวิธีการคัดเลือกตัวแปร (Stepwise) เพื่อเป็นการลดจำนวนตัวแปรส่งผลให้แบบจำลองระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมง่ายและแม่นยำขึ้น พบว่าตัวแปรอิสระที่ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน (X₁) การเข้าถึงข้อมูลและการแบ่งปันข้อมูล (X₂) ความสามารถของบุคลากร (X₃) และทรัพยากรสนับสนุน (X₅) ซึ่งเป็นตัวแปรที่ระดับนัยสำคัญ มีค่า Tolerance ไม่เกินกว่า 1 และค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง ซึ่งตัวแบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นมีค่าสหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.603 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{y} = 1.610 + 0.164 (X_1) + 0.160 (X_3) + 0.117 (X_5) + 0.121 (X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{z} = 0.248 (X_1) + 0.204 (X_3) + 0.146 (X_5) + 0.157 (X_2)$$

3. การศึกษาปัญหาการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า

ปัญหาการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน เป็นผลจากการสื่อสารมากเกินไปและการสื่อสารน้อยเกินไปส่งผลให้เกิดการขาดดุลยภาพในการสื่อสารนำไปสู่ความล่าช้าในการดำเนินงานและการส่งต่อข้อมูลที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและการมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดจากจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในหน่วยงานบ่อยครั้ง ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน คนในชุมชนยังมีทัศนคติว่าการพัฒนาครอบครัวเป็นหน้าที่ของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ส่งผลให้ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การดำเนินงานจึงไม่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดพลังสนับสนุนจากภาคประชาชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในระดับพื้นที่

ปัญหาภาระงานซับซ้อน เกิดจากขั้นตอนราชการที่ยุ่งยาก ต้องประสานหลายฝ่าย และยังคงใช้วิธีการทำงานแบบเดิม ขาดระบบวางแผนที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรต้องรับผิดชอบหลายด้าน จึงทำให้งานล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ.

ปัญหาขาดแคลนงบประมาณ ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่วางไว้ บางครั้งเจ้าหน้าที่ต้องออกค่าใช้จ่ายเองเพื่อให้กิจกรรมดำเนินต่อไปได้ กระบวนการขอและจัดสรรงบประมาณใช้เวลานาน ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการไม่สามารถดูแลหรือดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ได้

4. แนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า

เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, LINE, WhatsApp หรือ Discord เพื่อเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างสมาชิก รวมถึงการจัดตั้งกลุ่มสนทนาเฉพาะเรื่อง และพัฒนาเว็บไซต์หรือบล็อกเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การประสานงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางที่ถูกต้องและชัดเจน ช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารของเครือข่ายทางสังคม ควรกำหนดผู้ดูแลหรือทีมตรวจสอบข้อมูลเพื่อคัดกรองและยืนยันความถูกต้องก่อนเผยแพร่ โดยใช้ข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้ พร้อมระบุแหล่งอ้างอิงอย่างชัดเจน เพื่อลดความเสี่ยงจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนหรือข้อมูลที่บิดเบือน

การเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและความเข้มแข็งของผู้นำ โดยการอบรมและส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนและบุคลากร หรือมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนกับหน่วยงานเป็นระยะ ๆ เพื่อให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำงานร่วมกัน

ลดข้อจำกัดด้านเวลา และกำลังคน โดยการพัฒนาระบบการวางแผนและพัฒนางาน จัดลำดับความสำคัญของงาน ตั้งเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน ใช้เครื่องมือดิจิทัลช่วยติดตามงาน และมอบหมายงานให้เหมาะสมกับทักษะของบุคลากร รวมถึงสร้างคณะกรรมการหรือทีมงานกลางที่มีหน้าที่ชัดเจน และแก้ไขปัญหาความแตกต่างระหว่างระบบการทำงานของแต่ละหน่วยงาน

เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ โดยการประเมินความจำเป็นของแต่ละโครงการ และกำหนดลำดับความสำคัญในการใช้งบประมาณอย่างรัดกุม และเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อบูรณาการงบประมาณ และใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุน

ตารางที่ 5

สรุปปัญหาและแนวทางการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์

ปัญหาการขับเคลื่อนการบูรณาการ	แนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการ
- การสื่อสารระหว่างหน่วยงาน	- เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์

- การขาดแคลนบุคลากรและการมีส่วนร่วม	- การเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและความเข้มแข็งของผู้นำ
- ภาระงานซับซ้อน	- การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางที่ถูกต้องและชัดเจน
- ขาดแคลนงบประมาณ	- การพัฒนาระบบการวางแผนและพัฒนางาน
	- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งพบว่าจังหวัดนครสวรรค์มีระดับการขับเคลื่อนการบูรณาการอยู่ในระดับดี โดยมีระดับการบูรณาการการวางแผนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่กำหนดไว้ว่า การบูรณาการระหว่างส่วนราชการ ในกรณีที่มีการกิจใดมีความเกี่ยวข้องกับหลายส่วนราชการ หรือเป็นภารกิจที่ใกล้เคียงกัน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้นกำหนดแนวปฏิบัติราชการ เพื่อให้เดินการบริหารราชการแบบบูรณาการร่วมกัน โดยมีการบริหารจัดการในด้านการวางแผน การใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการดำเนินงานร่วมกัน โดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับภารกิจนั้น (Office of the Public Sector Development Commission, 2024) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.01 แสดงให้เห็นว่า การมีปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องระหว่างเครือข่ายเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การบูรณาการมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องงานวิจัยของ Kanchanapanyakorn, R., & Boonyapibarn, T. (2018). ได้กล่าวถึงแนวคิดการทำงานแบบบูรณาการที่มีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ (1) การเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (2) การยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (3) การมีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย ซึ่งปัจจัยการเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่พบว่า การเข้าถึงข้อมูลและการแบ่งปันข้อมูลผ่านระบบดิจิทัล เทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้งานวิจัยของ Taveesap, P. (2018) ที่อ้างอิงตัวแบบของ McKinsey's 7S's ยังระบุว่าปัจจัยสำคัญของการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพต้องมี โครงสร้าง (Structure), ระบบบริหาร (System), ทักษะบุคลากร (Skill), กลยุทธ์ (Strategy), ค่านิยมร่วม (Shared Values) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่พบว่า ความสามารถของบุคลากรและความเข้มแข็งของผู้นำในเครือข่ายเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จของการบูรณาการ 2. ความสอดคล้องกับงานวิจัยด้านการบูรณาการข้อมูลและการใช้เทคโนโลยี ในด้านปัญหาการขับเคลื่อนการบูรณาการของเครือข่ายทางสังคม คือ การขาดแคลนบุคลากร และการมีส่วนร่วม การขาดแคลนงบประมาณ เป็นปัญหาสำคัญซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siporn Kowit & Jirapat Wannatoop (2024) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบูรณาการสำหรับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทางปฏิบัติงาน เนื่องมาจากการดูแลผู้สูงอายุต้องมีผู้ปฏิบัติงานหลายตำแหน่ง ในอีกทางหนึ่งยังนำเสนอปัญหางบประมาณไม่สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติ ประสบ

ปัญหาเรื่องงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากกระทรวงไม่เพียงพอสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่นเดียวกันแนวทางการบูรณาการยังสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัย กล่าว คือ จะต้องมีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกลไกการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนกิจกรรมโดยการใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับการปรับปรุงแนวทางการบริหารงบประมาณและกฎหมาย ต้องมีการบูรณาการความร่วมมือและดำเนินการร่วมกันทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า การบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์มีศักยภาพในการดำเนินงาน แต่ยังคงมีข้อจำกัดที่ต้องได้รับการปรับปรุง ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และระดับชุมชน

1. ระดับนโยบาย ควรเสริมสร้างภาวะผู้นำของเครือข่าย พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วม และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และระบบงบประมาณให้ยืดหยุ่นคล่องตัว หน่วยงานหลัก ได้แก่ รัฐบาล กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานงบประมาณ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

2. ระดับปฏิบัติ ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางที่เชื่อมโยงกันได้ พัฒนาศักยภาพบุคลากร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน รวมถึงจัดให้มีกลไกติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ หน่วยงานหลัก เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของจังหวัด.

3. ระดับชุมชน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตั้งเครือข่ายอาสาสมัคร รมรงค์สร้างความรู้ และจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาครอบครัวในพื้นที่ โดยอาศัยบทบาทของผู้นำชุมชน โรงเรียน วัด องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการใช้การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อตรวจสอบโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการงานพัฒนาครอบครัวของเครือข่ายทางสังคม โดยอาจพิจารณาปรับปรุงแบบจำลองที่ใช้ และทดสอบค่าความสอดคล้องของโมเดล (Model Fit Indices) เช่น CFI, TLI, RMSEA และ SRMR เพื่อให้ได้แบบจำลองที่มีความถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Study) ระหว่างแนวทางการบูรณาการในจังหวัดนครสวรรค์กับจังหวัดอื่น ๆ หรือในระดับนานาชาติ เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) และนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

3. การศึกษาประเด็นการบูรณาการเรื่องด้านสังคมในมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ การลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ มิติการศึกษา มิติสุขภาพ มิติวัฒนธรรมและสิทธิมนุษยชน มิติสภาพแวดล้อม และมิติการเมืองและธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- Heaney, C. A., & Israel, B. A. (2008). Social networks and social support. *Health behavior and health education: Theory, research, and practice*, 4, 189-210.
- Kanchanapanyakorn, R., & Boonyapibarn, T. (2018). *The development of integrated work processes and knowledge sharing to enhance understanding of the transition to Civil Service 4.0, batch 1*.
https://wise.co.th/wise/References/Quality_Management/PMQA/Process_Development.pdf
- Kowit, S., & Wannatoop, J. (2024). The Guideline of Integration in Providing Social Welfare for the Elderly. *Rajapark Journal*, 18(61), 323–337. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RPJ/article/view/273922/184194>
- Nakhon Sawan Provincial Statistical Office. (2023). *Ageing index of Nakhon Sawan Province*. Nakhon Sawan: Nakhon Sawan Provincial Statistical Office.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). *The 13th National Economic and Social Development Plan (2023–2027)*. Bangkok: NESDC.
- Office of the Public Sector Development Commission, (2024) *Handbook of Modern Management Techniques and Practices in Accordance with Good Governance Principles*. Bangkok: PSDC.
- Phongrod, Y. ., Puengthago, W., Wuttiaphatyanan , K. ., & Bodeerat, C. . . (2020). Public Policy on Opportunity and Social Equality Case Study of Pho Prathap Chang Subdistrict Administrative Organization Pho Prathap Chang District Phichit Province. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 5(2), 122–141. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/246872>
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*. 2: 49-60.
- Taveesap, P. (2018). *A study of success factors in the integration of educational management in Phetchabun Province*. Phetchabun: Phetchabun Provincial Education Office.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper. & Row.